

En fantasi som hjälper oss förstå verkligheten

Asagudar, bronsåldersrester och en spelgalen tjäder. Halle- och Hunneberg har lockat både fattighjon och kungligheter genom åren. Inte så konstigt med tanke på allt de har att erbjuda.

Det var en dag som alla andra dagar. Ida klev upp och tittade ut genom fönstret över vackra Grinnsjön. Hon tog sin hink för att gå den korta vägen till vattenbrunnen. Stigen som hon och hennes bror August gått så många gånger tidigare. Men sedan Augusts död 1935 var hon ensam på torpet. Men hon behövde inte mycket, hon hade sin ko och sina höns. Hon hade levtt ett bra liv på Hunneberg. Fattighjon Anders Eriksson, Idas farfar, tog över arrendet av stugan på Grinnsjö 1813. Ida var en av de sista brukarna kvar på berget, det visste hon.

I dag, 62 år senare, står vi på samma plats och blickar ut över ängen. Samma äng som Ida en gång såg ut över. Hon bodde här fram till sin död 1955, 83 år gammal. Vi går längs vägen ner mot Grinnsjön. Det är lätt att förstå att Ida och hennes bror August trivdes här. Miljön, vattnet och lugnet är allt man kan tänkas behöva. Pingstliljorna runt huset skvallrar om tidigare trädgårdar. Vid ett par stänglar bredvid huset växer humle, ett sätt att betala skatt för de gamla brukarna, men det var före Idas tid.

– Det är fiskrika vatten, både Grinnsjön och Bergsjön här bredvid. Det finns både gädda och abborre, till och med ål skulle jag tro. I dag kan man köpa fiskekort och fiska här. Men man behöver nästan komma ut en bit med båt eftersom det är svårt att kasta på grund av alla näckrosor, säger Ola Selin, naturguide på Kungajaktsmuseet.

Han pekar mot en liten stig.

– Det där är Idas vattensamlarstig och hen-

nes brunn ligger längre bort. Dit gick hon för att hämta sitt dricksvatten. Vatten till djuren hämtade hon i sjön.

PÅ ÄNGEN FRAMFÖR oss växer bland annat orkidén Jungfru Marie Nycklar, nattviol, slåttergubbe, svinrot och jungfrulin. Naturskyddsföreningen som i dag arrenderar torpet har försiktigt tagit fram det öppna landskapet igen och det ska enligt uppgift finnas 285 arter här. I närheten finns också bronsålderstenrösen, de äldsta spåren av bebyggelse på berget.

Vi vandrar vidare, för vandra det kan man göra i veckor här. Det finns inte mindre än 16 vandringsleder i varierande längd. Blir man trött kan man stanna till vid ett gammalt torp eller rastplats. Vi kommer fram till Fagerhult, Kungatorpet.

– Det har varit ett kungligt lunchställe sedan 1908. När Gustaf V övertog jakten efter Oscar II flyttade han lunchplatsen från Ekelund till Fagerhult. Annars var det en kronjägarbostad.

Vi är på väg till ett nytt vindskydd på andra sidan Grinnsjön. Under tiden vi går genom skogen ser vi något mäktigt i trädtopparna.

– Det är havsörn. De häckar här och det ser ut som en hona. Kanske har hon precis lämnat boet för första gången. Det är nog här i närheten, säger Ola.

Han berättar att havsörnen behöver nära 300 år gamla tallar för att bygga sitt bo. Ett bo som kan väga runt ett ton.

Under vandringen leder samtalet in på vad som är speciellt med berget. Bergen som är

ett av landets mest besökta friluftsområden. Ola som kommer från nordliga Dorotea längtar ibland hem men han har ändå blivit kvar.

– Det är på grund av bergen, hade jag inte haft dem så tror jag inte att jag stannat så länge. Bergen i sig är inte så speciella, det som är speciellt är att vi har en vildmark så nära en storstad, det är en timmes bilväg från Göteborg och några minuters bilväg till Vänersborg.

– Vi har havsörn, bäver, rådjur, älg, hjort, vildsvin och sjöarna. Det finns alltid något att se när man går här i skogen. På sommaren är till exempel Hallesnipen med sina gammelskogar och ekhedar ett populärt besöksmål. Utsikten från Predikstolen över Väneren är fantastisk.

ÄVEN KUNGAJAKTSMUSEET ÄR värt ett besök. Här presenteras bergens natur, kultur, djur och geologi. I centrum av museet står skogens konung – älgen – som har en särskild anknytning till bergen genom de kungliga älgjakterna som ägt rum här i drygt 100 år.

Vi kommer fram till vindskyddet vid strandkanten, sätter oss ner och blickar ut över sjön. Ola gör upp en eld och kokar lite kaffe i den lilla kaffepannan. Det är tyst och skönt, trafikbrus och mobiltelefoner känns avlägset och det räcker med tystnaden och naturen.

På vägen tillbaka stöter vi på en spelgalen tjäder. Den lilla rackaren är inte att leka med.

– Jag träffade på honom för ett par veckor sedan och gick väl lite för nära eftersom han slog mig med vingarna. Han väntar på honorna, säger Ola och vi lämnar tjädern bakom oss.

Kungligt. Fagerhult har varit ett kungligt lunchställe sedan 1908. När Gustaf V övertog jakten efter Oscar II flyttade han lunchplatsen från Ekelund till Fagerhult. Vårdträdet linden är planterat 1860 av Kronojägaren Johan Lindqvist.

Runt två berg där människor har bott i flera tusen år skapas såklart myter och historier. En annan dag, på en annan plats, möter vi vänersborgaren Lennart Hansson. På 80-talet började han intressera sig för historierna kring bergen och är i dag övertygad om att asagudarnas Valhall låg belägen här.

– Allt tyder på det. Det är kontexten som gör att jag tror det. Hade jag bara sett Odens ansikte i berget hade jag nog tvivlat men det finns så många andra tecken. Jag har sett porten, grinden och tornet till Valhall, säger han.

VI TRÄFFAS I domarringen, Hästevadets järnåldersgravfält. Hit kom Carl von Linné 1746 och ska ha beskrivit ättestupan som en "Valhall"

Enligt mytologin ska Valhall ha haft en port, en grind och ett torn – tornet som var Odens eget högsäte. Enligt Lennart Hansson är dessa lätta att finna i och på Halle- och Hunneberg. Porten ska vara öppningen mellan bergen,

– Grinden ser man om man färdas över Tunhemsslätten på väg mot Vargön. En del av Hunneberg sticker ut och skymmer Halleberg men allt eftersom man rör sig ser det ut som att det öppnar sig till dess att ingången till dalen ligger helt öppen.

"Odens ansikte kan man bara se runt vårdagjämningen eller någon dag i september. Och skuggorna och solen måste stå rätt."

Tornet hävdar Lennart är Häckle vid den västra ingången till dalen.

Sist men inte minst är Lennarts upptäckt av Odens örnskrönte ansikte i ättestupan.

– Jag tyckte att jag anade en jättelik dödskalfe i klippan. När jag sedan gick förbi en dag upptäckte jag dödskalen igen och i det såg jag ett tydligt ansikte som kröntes av en örn.

ENLIGT LENNART SKA det handla om asaguden Oden. På avbilden i klippan ska det synas ett enögt ansikte – Oden som offrade sitt ena öga för att dricka ur Mimers brunn. Örnen som kröner Odens huvud ses som en symbol över den örn som alltid svävade över porten till Valhall.

– Men Odens ansikte kan man bara se runt vårdagjämningen eller någon dag i september. Det måste även vara rätt tid på dagen så att skuggorna och solen står rätt.

Lennart är medveten om att hans övertygelse och påståenden om Valhall på bergen får många att skaka på huvudet.

– Många avfärdar det som ren fantasi men jag ska säga att fantasin hjälper oss att förstå verkligheten.

Text Annie Granzell
Bild Andreas Olsson